

SAMS

Årsberättelse 2022

SAMS – Samarbetsförbundet kring funktionshinder rf

Innehållsförteckning

1. Förbundet.....	3
Förvaltning	3
Medlemskap och samarbete	4
Personal och kansli	5
Ekonomi.....	6
Evenemang och kommunikation.....	6
2. SAMS Vänverksamhet	11
Rekrytering och matchning.....	11
Samarbete och nätverk.....	12
Evenemang	13
Marknadsföring och information	14
3. Verksamheten Juridiskt ombud.....	16
Juridisk rådgivning.....	16
Intressebevakning	19
Föreläsningsverksamhet och information	23
Artiklar, texter, poddar och videon 2022	24
4. Tidskriften FUNK.....	27
5. Bidragsutdelning till den sociala sektorn	30
Beviljade bidrag för verksamhetsår 2022.....	30
Bilaga 1 : SAMS strategi 2022-2025.....	34

1. FÖRBUNDET

SAMS – Samarbetsförbundet kring funktionshinder rf är en samarbetsorganisation för det finlandssvenska funktionshinderområdet. SAMS mission är att arbeta för mänskliga rättigheter och full delaktighet i samhället för personer med funktionsnedsättning och deras närstående. Verksamheten riktar sig till personer som vill använda det svenska språket eller finlandssvenskt teckenspråk i frågor som berör exempelvis funktionsförmåga och kamratstöd. Förbundet förmedlar information om funktionsnedsättningar på svenska. I all vår verksamhet befrämjar vi mångfald.

SAMS är ett svenskspråkigt språkrör och en aktör med bred sakkunskap. Vår verksamhet är trovärdigt och den skapar mervärde genom samarbete. Förbundet fungerar som en samordnare för svenskspråkiga riksomfattande förbund för personer med funktionsnedsättning och bevakar även medlemmarnas intressen i gemensamma och övergripande frågor. Det starka juridiska kunnandet utgör en plattform där medlemsorganisationerna kan agera tillsammans i gemensamma intressepolitiska frågor.

SAMS värdegrund ligger i Förenta nationernas konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Konventionens syfte är att främja, skydda och säkerställa full delaktighet i samhället och lika åtnjutandet av mänskliga rättigheter och grundläggande friheter för alla personer med funktionsnedsättning. Förbundet värnar om likabehandling och god förvaltning i all sin verksamhet.

Förbundet förverkligar sitt syfte genom följande verksamheter:

- juridisk rådgivning, information och intressebevakning
- tidskriften FUNK.
- vänverksamhet
- branschevenemang för aktörer inom det sociala området
- bidragsutdelning till den sociala sektorn

Förvaltning

Förbundet har fem medlemsorganisationer: FDUV rf, FMA – Funktionsrätt med ansvar rf (FMA), Förbundet Finlands Svenska Synskadade rf (FSS), Psykosociala förbundet rf (FSPC) och Svenska hörsselförbundet rf (Hörsel).

Förbundsmötet är förbundets högsta beslutande organ. Vårmötet hölls som ett hybridmöte den 21 april i Helsingfors på SOSTEs möteslokaler på Universitetsgatan 5. SAMS jurister Marica Nordman och Elias Vartio redogjorde för aktualiteter inom påverkansarbetet och lagstiftningsprocesser under punkten aktuellt inom

intressebevakningen. Vårmötet behandlade de stadgeenliga ärendena. Sammanlagt var 16 delegater närvarande.

Höstmötet hölls den 9 november som ett hybridmöte på möteslokaliteterna på SOSTE på Universitetsgatan 5. Delegaterna bjöds på lunch och Elias Vartio inledde mötet med tre musikstycken med klarinett. Juridiska ombuden redogjorde för aktualiteter. Främst handlade det om situationen med den nya funktionshinderlagen och övergången till välfärdsområden. Höstmötet behandlade de stadgeenliga ärendena. Sammanlagt var 14 delegater på plats.

Styrelsen, som ansvarar för förbundets intressen och förvaltning, bestod under verksamhetsåret av följande personer:

- FDUV: Beatrice Wahlström, ordförande, suppleant Irja Bergholm
- Svenska hörsselförbundet: Lars Hedman, vice ordförande, suppleant Bodil Selenius
- Psykosociala förbundet: Christer Rönnlund, suppleant Marja-Lena Södergård
- FMA - Funktionsrätt med ansvar: Toni Ainamo, suppleant Monica Dahlberg
- Förbundet Finlands Svenska Synskadade: Bengt Ahlvik, suppleant Matthias Jakobsson

Styrelsen har sammankommit fyra gånger till styrelsemöte. På alla möten har det funnits möjlighet att delta via mötesplattformen Microsoft Teams. Styrelsen var inbjuden till jullunch den 20 december. Två styrelsemedlemmar deltog.

Inför höstmötet 2022 som väljer styrelsen för 2023 tillsattes en valberedning. Följande personer ingick i beredningen: Ulf Gustafsson (FMA), Ilona Salonen (Hörsel), Petra Nummelin (FSPC), Lisbeth Hemgård (FDUV) samt Matthias Jakobsson (FSS).

Coronapandemin hade fortfarande en inverkan på verksamheten.

Medlemskap och samarbete

Förbundet är medlem i följande organisationer: Vammaisfoorumi ry – Handikappforum rf, Förbundsarenan och SOSTE Finlands social och hälsa rf (SOSTE). Förbundet är med i organisationsnätverket Fundamental Rights Platform. I augusti blev förbundet medlem i Kansalaisareena – Medborgararenan. Som arbetsgivare hör förbundet till EK och Hyvinvointialojen liitto rf.

Verksamhetsledare Nina af Hällström har varit ersättare i SOSTE:s fullmäktige samt representerat förbundet i finansministeriets Digi i vardagen-delegationen. Anna Caldén har representerat förbundet i Rådet för nordiskt samarbete om funktionshinder vid Nordiska ministerrådet, Handikapporganisationernas Nordiska Råd och Människorättsdelegationen vid Människorättscentret.

Marica Nordman har under året representerat förbundet i social- och hälsovårdsministeriets uppföljningsgrupp för förstärkande av klientens och patientens självbestämmanderätt, i delegationen för likabehandlingsärenden samt i delaktighetsgruppen vid Social- och hälsovårdsministeriet.

Elias Vartio har representerat förbundet som vice ordförande i Handikappforums styrelse. Dessutom har han varit medlem i den svenska sakkunniggruppen för Handbok om funktionshinderservice vid Institutet för hälsa och välfärd (THL). Utöver det har han medverkat i uppföljningsgruppen om offentliga samfunds skadeståndsansvar och barnombudsmannadelegationen. Han har även varit suppleant i Diskriminerings- och jämställdhetsnämnden.

Förbundet har en suppleantplats i Delegationen för medborgarsamhällspolitik (Veera Florica Rajala och i Österbottens förbunds organisationsdelegation Bengt Ahlvik).

Förbundet har samarbetat med olika organisationer inom funktionshinderområdet i Svenskfinland och i hela landet. Samarbetet sträcker sig utöver den sociala sektorns organisationer till andra tredje sektorns organisationer. Inom ramen för verksamheterna har förbundet varit med i olika nätverk.

Personal och kansli

Förbundets kansli är i organisationscentret i kvarteret Victoria på Medelhavsgatan 14 A på Busholmen i Helsingfors. Hyresvärden är Stiftelsen kvarteret Victoria. I Vasa var kontoret beläget på Rådhusgatan 23 fram till 15 september. Hyresvärden var Stiftelsen för utbildning och kultur. I september flyttades Vasakontoret till Folkhälsanhuset på adressen Wasaborgsgränden 4. På grund av coronapandemin arbetade personalen på våren i enlighet med de allmänna rekommendationerna på distans dock så att alla arbetade en dag i veckan på kontoret. På hösten infördes principen om två arbetsdagar på kontoret varav en ska vara på onsdagen då personalmötet äger rum.

Följande personer har varit anställda under verksamhetsåret:

Ledning och administration

- Nina af Hällström, verksamhetsledare 1.1-31.12.2022
- Maj Ilola, koordinator för kommunikation och evenemang (60%) 1.1-31.12.2022

Vänverksamheten

- Karolina Sjöberg, frivilligkoordinator vårdledig 1.1-31.8.2022
- Emelie Möllerström, frivilligkoordinator 1.9-31.12.2022 (vikarie 1.1-31.8.2022)
- Irene Bäckman frivilligkoordinator 1.1-14.2.2022
- Anna Caldén, frivilligkoordinator 22.2-31.12.2022

Verksamheten Juridiskt ombud

- Marica Nordman, juridiskt ombud 1.1-31.12.2022
- Elias Vartio, juridiskt ombud 1.1-31.12.2022

FUNK. Funktionsrätt i samarbete

- Mikaela Remes, chefredaktör (50%) 1.1-31.12.2022 (50%)

Platsen är ledig

- Andreas Lybeck, administrativ assistent 1.1-7.9.2022 (48%)
- Kajsa Paakki, administrativ assistent 28.9-31.12.2022 (80%)

Bokförings- och redovisningstjänster har köpts av Bokföringsbyrå Nooga Oy Ab. Som bokföringssystem har använts Netvisor Core. IT-stöd köps av NuData. Företagshälsovården köps av Eira läkarstation.

Ekonomi

Förbundets ekonomi har sin bas i Svenska kulturfondens verksamhetsbidrag samt i STEA-bidragen som beviljats till verksamheterna Juridiskt ombud och SAMS vänverksamhet. Under året har förbundet också fått projektfinansiering av STEA för att anställa en partiellt arbetsför eller en ung arbetslös person genom Platsen är ledig-programmet. Under verksamhetsåret har förbundet och dess verksamheter fått ett bidrag av Konstsamfundet för tidningen FUNK. och mindre bidrag av Stiftelsen Tre Smeder, Stiftelsen 7:de Mars fonden, Stiftelsen Rudolf och Emelie Gesellius fond för filantropiska och kulturella ändamål samt av Aktia-Stiftelsen i Esbo och Grankulla. Esbo stad beviljade även ett bidrag för verksamheten som äger rum i Esbo. Medlemsavgiften, som fastställdes av förbundets höstmöte 2021, var 1000 euro för verksamhetsåret.

Resultatet för administrationen är +0,44 euro. För verksamheten Juridiskt ombud visar resultatet +/- 0 euro. 3 728,38 euro överförs till 2023. SAMS vänverksamhet visar resultatet +/- 0 euro. 22 486,11 euro överförs till 2023. För Platsen ledig (C8537) är resultatet +/- 0 euro. Hela det beviljade bidraget blev inte använt. Således blir den oanvända summan på 19 395,51 euro som en skuld till STEA. För Platsen är ledig C9697 visar resultatet +/- 0 euro. 7 685,69 euro överförs till 2023. Räkenskapsperioden för hela förbundet visar ett **resultat på +0,44**. Balansräkningens slutsumma visar **196 246,87 euro** per den 31 december 2022, mot 221 643,52 euro året innan.

Evenemang och kommunikation

Ett av SAMS syften är att sprida information och öka kunskapen om funktionshindersrelaterade frågor. Dessutom ska SAMS som samarbetsorganisation samarbeta med medlemsförbunden och övriga aktörer bland annat med evenemang och

kommunikationen. SAMS sprider information och ökar kunskapen via sociala medier och övriga plattformar där förbundet är aktivt samt på förbundets evenemang. SAMS samarbetar med olika aktörer med bland annat kommunikationskampanjer och evenemang.

Under året 2022 deltog SAMS i två större kommunikationskampanjer. Inför välfärdsområdesvalet genomfördes kampanjen *Välfärden angår alla* som innehöll en kommunikationskampanj på sociala medier och två evenemang om funktionshinderfrågor i välfärdsområdesvalen. Förbundet deltog också i kampanjen *Min Bild* som lanserades i november på blindveckan. Utöver det medverkade SAMS i flera kampanjer, så som Förbundsarenans *DigiDu*-kampanj och *Röda Korsets Veckan mot rasism*-kampanj.

SAMS är aktiv på följande sociala medier: Facebook, Instagram, Twitter, LinkedIn och YouTube. I tabellen under ser man utvecklingen av följantarantal på de olika plattformarna sedan 2020 då uppföljningen startade.

Plattform/Datum	16.4.2020	30.1.2023
Instagram	182	427
Facebook	594	795
Twitter	479	588

Under året 2022 ordnade SAMS även olika evenemang. De årligen återkommande evenemangen är vårmötet, höstmötet och SAMS sommarkagar. Dessutom ordnas det evenemang inom verksamheterna Juridiskt ombud och SAMS vänverksamhet.

Välfärden angår alla-kampanj

Inför välfärdsområdesvalet i januari 2022 ordnade SAMS och medlemsförbunden en kampanj som hette *Välfärden angår alla*. Syftet var att lyfta upp funktionshinderfrågor inför valet, sprida kunskap om välfärdsområden och valet samt få människor att rösta.

Fem valteser togs fram för att lyfta upp det vi tyckte var det viktigaste funktionshinderfrågorna som välfärdsområdesfullmäktige borde ta i beaktande. Valteserna skickades till politikerna per e-post. En kommunikationskampanj genomfördes på sociala medier med videon och bilder.

Dessutom ordnades det två evenemang i samband med kampanjen. I december 2021 ordnades ett webinarium om varför välfärdsområdesvalet var särskilt viktigt för personer med funktionsnedsättning. På webinariet berättades det om

välfrädsområdesvalet, hur man ska trygga den svenska vården och hur man kan påverka funktionshinderservicen.

Webbinariet modererades av Dan Lolax, chefredaktör för Kommuntorget, och som talare fungerade Johanna Lindholm, specialsakkunnig på Kommunförbundet, Lisbeth Hemgård, verksamhetsledare för FDUV, Veera Florica-Rajala, specialsakkunnig vid Näkövammaisten liitto, och Kristian Wahlbeck, utvecklingsdirektör vid Psykisk Hälsa Finland rf.

I januari 2022 ordnade SAMS juridiska ombud ett Frukostsnack om funktionshinder med temat välfärdssområden där tillgänglighet, organisationernas roll i välfärdssområden, en fungerande funktionshinderservice och service på svenska diskuterades. Följande gäster bjöds in för att diskutera om ämnet: Elisabeth Hästbacka, tillgänglighetskoordinator vid Vasa stad, Linnéa Henriksson, forskardoktor och universitetslärare i offentlig förvaltning vid Åbo Akademi, och Toni Ainamo, arbetar vid FMA – Funktionsrätt med ansvar och Nylands CP-förening.

SAMS sommardagar

SAMS ordnar årligen social- och hälsovårdssområdet branschkonferens SAMS sommardagar. Året 2022 ordnades sommardagarna efter två års paus på Original Sokos Hotel Ilves i Tammerfors 7–8 juni. Dagarnas tema var gemenskap, samarbete och inspiration. Sammanlagt 70 deltagare deltog i konferensen.

Dagarna började på tisdagen den 7 juni halvdags med anmälan och lunch och fortsatte sedan med seminarieprogram. Seminariet började med presentationer deltagarna och de organisationer de representerade. Deltagarna hade på förhand skickat in presentationer om deras organisationer som lästes upp av moderatorn Anna Caldén, som jobbar som frivilligkoordinator för SAMS vänverksamhet i Österbotten.

*”Fick mycket inspiration och insikter via föreläsningar och workshopar.
Underbart att få träffas fysiskt och få nya kontakter!”*

Det första anförandet hölls av ordbrukaren Kaj Kunnas, som kanske bättre är känd som sportjournalist. Kajs inlägg byggde på tre ord: gemenskap, samarbete och inspiration, som också var temat för dagarna. I sitt anförande tog Kaj också upp några av sina förebilder och dagens nästa talare blev en sådan för Kaj.

Den nästa talaren var nämligen journalisten Christa Mickelsson, som fick en hjärnblödning för fem år sedan när hon var 33 år gammal. Hon förlorade förmågan att tala och blev förlamad på den högra sidan. Hon berättade om sjukhustiden då hon inte kunde kommunicera nästan alls och om rehabiliteringen. Hennes taltur gav hopp och mod om att man kan klara av vad som helst.

Efter seminariet var det dags för lite kaffe och sedan drog det ut på guidad rundvandring i Tammerfors centrum för en grupp deltagare. En annan grupp åkte på guidad busstur

med besök till Tammerforshuset och en tredje grupp gick till Saunaravintola Kuuma för att bada bastu och ta ett dopp i Pyhäjärvi.

På kvällen samlades vi för mingel och skål för SAMS vänverksamhet som fyller 20 år i år. Frivilligkoordinatorerna Emelie Möllerström och Anna Caldén berättade om verksamhetens historia, nutid och framtid samt visade den nya vänpars-videon som filmades på våren. Vi fick också njuta av en tre rätters middag. Efter middagen uppträdde bandet The Gators och dansgolvet fylldes av fartfylld dans.

”Inspirerande talare, möjlighet att nätverka, träffa gamla bekanta och lära känna nya människor som jobbar med motsvarande frågor.”

Nästa morgon fortsatte programmet med tre parallellprogram: yinyoga, workshop om kommunikation och ledarskap samt workshop om nya aktiviteter i verksamheten. Yinyogan ordnades på Om Yoga-skolan och deltagarna såg väldigt avslappnade och glada ut efteråt. Medie- och kommunikationsföretagaren Jens Berg drog workshopen om kommunikation och ledarskap och mångfaldsexperten Malin Gustavsson drog workshopen Nya aktiviteter i verksamheten.

Det sista programmet på sommardagarna var ett seminarium. Det började med Malin Gustavssons inlägg om att öka samarbete mellan verksamheter. Under Malins anförande fick deltagarna även svara på frågor på tjänsten Menti och vi kom fram till att majoriteten av oss kände att de tillhörde en minoritet och att de känt obekvämlighet om saken på grund av andras bemötande. Malin uppmuntrade oss att arbeta med inkludering och reflektera kring normer.

Vi hade äran att som sista talaren ha Världens Bästa Hjärnskadepatient Robson Lindberg. Robson fick en hjärnblödning till följd av tackling i en ishockeymatch 2016. Läkarna gav honom inget hopp om att kunna fortsätta arbeta och idrotta, vilket var hans stora passion i livet, men han bestämde sig att visa dem att de hade fel. Därifrån började en lång kamp mot att bli världens bästa hjärnskadepatient. Robson haltade lite när han gick in på scenen och han berättade att det berodde på att han på veckoslutet innan hade deltagit på Ironman-triathlontävlingen i Tyskland, som innebär 3,9 km simning, 180,2 km cykling och 42,2 km löpning. Det tycker jag är värt en applåd. Och så är också alla som medverkade i att göra SAMS sommardagar till vad det var.

Nyhetsbrev

På hösten 2022 påbörjades planeringen av ett nyhetsbrev för SAMS för att kunna sprida information på ett direkt och sammanställt sätt. Det första nyhetsbrevet utkom i oktober och det andra nyhetsbrevet i december. Nyhetsbrevet utkommer fyra gånger i året och innehåller aktuell information om SAMS verksamheter juridiskt ombud och vänverksamheten, bidragsutdelningen och tidningen Funktionsrätt i samarbete (FUNK.) samt nyheter från funktionshinderfältet. Tills slutet av januari 2023 har nyhetsbrevet 105 prenumeranter.

Min bild-kampanj

Kampanjen Min bild lanserades på blindveckan i november 2022. Kampanjen var ett samarbete med Förbundet Finlands Svenska Synskadade rf, Näkövammaisten liitto ry, Kynnys ry och Invalidiliitto. Syftet med kampanjen var att lyfta fram vikten av alt-texter. Alt-texter eller alternativa texter beskriver bilder på webben för personer med synnedsättning som använder skärmläsare.

Kampanjens hade sex kända personer som ambassadörer som visade i varsin video exempel på hur de skulle beskriva sig själv i en alt-text. Ambassadörerna var Seksikäs-Suklaa, Alma Pöysti, Henry Manni, Mona Bling, Rosa Meriläinen och Pekka Sauri. Information om kampanjen och alt-texter sammanställdes på en webbplats som även efteråt kan användas som källa om man söker efter information om alt-texter.

ThisIsSvenskfinland

En vecka i slutet av 2022 höll SAMS i trådarna för Instagram-kontot ThisIsSvenskfinland som administreras av Smartkultur i Nyland-projektet vid Luckan. Kontot har över 8 000 följare och varje vecka håller en person eller organisation i trådarna för kontot för att berätta om sitt liv, jobb eller hobby. Under veckan som SAMS höll i trådarna för kontot berättade personalen om sitt arbete och presenterade verksamheten. Veckan bidrog till mera synlighet för förbundet.

2. SAMS VÄNVERKSAMHET

SAMS vänverksamhet förmedlar frivilligvänner med syftet att främja delaktighet och välbefinnande för personer med funktionsnedsättning. Detta uppnås genom att hitta personer som vill arbeta frivilligt och sammanföra dem med personer som har en funktionsnedsättning. Tillsammans bildar de ett vänpar eller en väncirkel. I verksamheten kallar vi personer med funktionsnedsättning för vänsökande och personer som vill göra frivilligarbete för frivilligvänner. Vänrelationen erbjuder en meningsfull fritidsgemenskap som är inkluderande, förebygger ensamhet och främjar delaktighet i samhället.

Den största delen av målgruppen är personer med funktionsnedsättning samt personer som vill göra frivilligarbete. Till målgruppen hör även en mindre del minderåriga personer med funktionsnedsättning. Det finns fler vänsökanden än frivilligvänner. SAMS vänverksamhets modell bygger på att det ska finnas gemensamma intressen hos vännerna.

Verksamheten bedrivs i huvudstadsregionen och i Österbotten samt finansieras med medel från STEA. Under år 2022 har verksamheten erbjudit olika frivilliguppdrag: livevän, digivän, punktinsatser, scoutkompis och väncirkel. De flesta har träffats live men många vänpar använder en hybridversion där man träffas både live och digitalt.

Rekrytering och matchning

Tillfället då vänparet träffas för första gången tillsammans med koordinatörn kallas *matchning*. Eftersom det finns fler vänsökanden i verksamheten så ligger mycket fokus på att hitta personer som vill göra frivilligarbete, rekrytera nya frivilligvänner samt sporra dessa. Verksamheten söker även efter nya vänsökanden och för att synliggöra verksamheten och nå ut till målgruppen presenteras verksamheten på olika ställen.

Under året har totalt 43 nya intresserade frivilliga och 25 vänsökanden anmält sig till verksamheten. 17 nya vänpar sammanfördes år 2022. Till följd av pandemin har många vänpar avslutat sina relationer just nu finns det cirka 55 aktiva vänpar.

Under 2022 har vänverksamhetens register förnyats och vi har byggt upp ett eget register. Det gamla registret var inte ändamålsenligt och utvecklades inte mer. I samband med att registret förnyats har passiva kontakter tagits bort. I och med denna förändring har även verksamheten uppdaterats så att uppföljningen ser annorlunda ut.

Samarbete och nätverk

Verksamheten samarbetar regelbundet med olika aktörer och nätverk. I nätverken utbyts erfarenheter och information om frivilligarbete. Koordinatorerna har medverkat i Österbottens organisationsdelegation och Medborgararenans frivillignätverk.

SAMS vänverksamhet har fungerat som ordförande för Medborgararenans enda svenskspråkiga nätverk Frivilligt på svenska i Helsingfors. Nätverket arrangerade under 2022 ett webinarium med namn *Verktyg för att engagera frivilliga*. Inbjuden talare var Aron Schoug, doktor i pedagogik från Stockholms universitet. I webinariet deltog 64 personer. Webinariet spelades in och har haft 90 visningar efteråt.

Under året har koordinatorena fortsatt att delta i projektet JEP - Nuorten näköinen vapaaehtoistoiminta (2021–2022) vars syfte är att engagera unga frivilliga under 18 år.

Under året startade vänverksamheten ett samarbete med FSI – Finlands Svenska Idrott. Syftet var att erbjuda vänpar möjlighet att pröva på orientering samt sporra till motion och utomhusvistelser. Orienteringen kom inte i gång som planerat på grund av olika anledningar. Vänverksamheten hade även möjligheten att ha 3 praktikanter från Svenska social- och kommunalhögskolan under året.

Arbetsgrupperna som funnits sedan verksamheten startade. Deras funktion har varit att fungera som ett bollplank, men under 2022 testades en ny form. Under året har SAMS vänverksamhet haft ett samarbete med Tukiliittos Kaveritoiminta. Syftet med samarbetet har varit att utbyta tankar och idéer för verksamhetens utveckling, en ny form av arbetsgrupp har bildats.

Scoutkompisverksamheten (ett samarbete med Finlands Svenska Scouter) fortsatte under året. Verksamheten handlar om att sänka tröskeln för barn i behov av särskilt stöd att börja med scouting som hobby. Det handlar även om att ge scoutkårens bättre förutsättningar och iver att välkomna en bredare målgrupp. Verksamheten har funnits i huvudstadsregionen. Under höstterminen engagerades 6 ungdomar och 2 scoutpar.

Väncirkelsamarbetet i Jakobstadsregionen har fortsatt. Väncirkeln är ett samarbete med Psykosociala föreningen Contact. Väncirkeln är en verksamhetsform för personer med erfarenhet av psykisk ohälsa. Syftet är att ge deltagarna större flexibilitet kring deltagande och ansvar. Gruppen träffas en gång i månaden på Allaktivitetshuset Algården i Jakobstad för att i sociala aktiviteter stöda varandra, på samma sätt som ett vänpar. Väncirkeln har haft 3 ledare och 6 deltagare. Den digitala väncirkeln har varit på paus.

Den 7 november ordnade vänverksamheten i samarbete med studerande från Yrkesakademien i Österbotten och psykosociala föreningen Contact en aktivitetsdag på Algården. Programmet bestod av massage, skönhetsvård, skivråd och trevlig samvaro.

Syftet var att ge besökare på Algården möjlighet till en trevlig aktivitet men också att väcka intresset för frivilligarbete hos studerande. Under dagen deltog 30 deltagare.

Evenemang

Vänverksamheten ordnar under olika evenemang för sina medlemmar. Under 2022 har verksamheten fyllt 20 år och detta uppmärksammades på olika sätt. Trots att början av året präglades av restriktioner ordnades ändå evenemang.

Årets första evenemanget var ett samarbete med Medborgararenan inom ramen för projektet JEP. Svenskspråkiga högstadieelever från huvudstadsregionen och Vasa bjöds in för ett digitalt Vändagspyssel. Under pysslet pratade vi om frivilligarbete. Tillfället hade 7 deltagare.

Tematräff för vänner på distans hölls 9 mars med tema Onlinespel. Vi träffades och spelade olika onlinespel tillsammans. Tillfället hade 7 deltagare.

Den 16 mars besökte vi Svenska Teatern i Helsingfors för att se musikalen Mary Poppins. Innan föreställningen fikade vänner. På teaterbesöket deltog 17 personer.

Världsdagen för Downs syndrom uppmärksammades 21 mars med en Rocka sockorna fest tillsammans med föreningarna DUV i Mellersta Nyland och Steg för Steg. Festen ordnades på Luckan i Helsingfors med livemusik, mat, smyckesworkshop, fotovägg och tävlingar. Moomin Characters sponsrade med priser. Deltagarantalet var 24 personer.

Vårjippo ordnades den 24 maj i Vasa och i Helsingfors i samarbete med Steg för Steg, DUV i Mellersta Nyland och DUV i Vasanejden. Programmet bestod av allsång, mat, samvaro och tävlingar. I Vasa delade man ut tygkassar med SAMS vänverksamhets logo som innehöll det nyaste numret av FUNK., fribiljetter, vänverksamhetens broschyr, Steg för Stegs broschyr, penna och pins. Deltagarantal i Vasa var 36 och i Helsingfors 65.

Den 10–11 september åkte vänverksamheten på en 20-års jubileumsresa till spahotellet Peurunka. Två bussar abonnerades från Helsingfors och Vasa. Programmet bestod av rekreation i form av god mat, gruppstärkande övningar, bad, bowling, kvällsfest med karaoke och överraskningsprogram i form av en trollkonstnär, stretching och frisbeegolf. Vi delade ut goodiebags innehållande handkräm, reflex med SAMS vänverksamhets logo, choklad och te. Deltagarantalet var 42.

Under hösten genomförde vi biobesök i Vasa 20 oktober och i Helsingfors 13 oktober. Filmen vi såg hette Ticket To Paradise och deltagarna bjöds på popcorn och dryck. Deltagarantal var 5 i Vasa och 18 i Helsingfors. Vi har även ordnat myskväll med högläsning såväl i Vasa 8 november som i Helsingfors 28 oktober i samarbete med LL-Center. Vi fick lyssna till högläsning av boken Kometen kommer skriven av Tove Jansson.

Under kvällen fick man också bekanta sig med lättlästa böcker, måla och pyssla samt avnjuta varm choklad med tilltugg.

Verksamheten ordnade traditionsenligt julfester både i Vasa 28 november och i Helsingfors 7 december. Julfesten i Vasa hölls på Restaurang HEJM. De 31 deltagarna blev bjudna på julbord, livemusik och trevlig samvaro. Julfesten i Helsingfors hölls på SFV-huset G18 och var ett samarbete mellan Steg för Steg och DUV i Mellersta Nyland. På programmet fanns, besök av Finlands Lucia, allsång, pyssel, tävling och julklappsutdelning. De 74 deltagarna blev bjudna på mat och glögg.

Den 16 december ordnade vänverksamheten i samarbete med Steg för Steg en julglögg för sina medlemmar och andra aktiva i Vasa. Deltagarna bjöds på glögg och pepparkakor. Under tillställningen fanns det möjlighet att göra sina egna julkort och jultomten kom på besök. På tillställningen deltog 7 deltagare.

SAMS vänverksamhet ordnade sammanlagt 14 träffar och evenemang under året 2022. 353 personer deltog sammanlagt på evenemangen. Biobiljetter, samt biljetter till Tropiclandia vattenpark delades ut till aktiva vänpar under året för rekreation på egen hand.

Marknadsföring och information

För att synliggöra verksamheten och locka fler intresserade marknadsförs verksamheten regelbundet på olika sätt. Det finns fler vänsökanden än frivilliga och därför satsar vi mycket på att nå ut till frivilliga genom att berätta om vilka fördelar frivilligt engagemang har.

För att synliggöra SAMS vänverksamhet gjordes en ny video. I videon får man följa med ett vänpar på en träff. De berättar om sin vänskap, vad de gör tillsammans och varför de är med i verksamheten. Syftet med videon är att förmedla vad verksamheten går ut på.

Presentationer

För att nå ut till fler intresserade håller koordinatörerna regelbundna presentationer om SAMS vänverksamhet. Under året har verksamheten presenterats för närvårdarstuderanden vid Yrkesakademin i Österbotten, studerandeföreningen Skruvster rf, konststuderande vid Novia, IB-linjen vid Mattlidens gymnasium i Esbo, Föreningen Vasa svenska synskadade, närvårdarstuderanden vid Yrkesinstitutet Practicum, Stödcentret för funktionshindrade invandrare Hilma samt SAMS sommandagar. Sammanlagt har det ordnats 10 presentationer under 2022. Det har varit 224 deltagare sammanlagt på presentationerna.

Utbildningar

Utbildningarna har ordnats för att engagera nya frivilliga samt utbilda och motivera redan aktiva frivilliga. Utbildningarna har behandlat ämnen som delaktighet, bemötande, kommunikation, information om olika funktionsnedsättningar, FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning, hur man tar hand om sitt välmående och hur man är ett stöd till andra. Utbildningarna har ordnats i samarbete med andra föreningar och organisationer. Under året 2022 ordnades 1 utbildning. Totalt har utbildningarna haft 6 deltagare.

Informationsspridning

Verksamheten har varit synlig i följande medier: FUNK., Psykosociala förbundets tidning Respons, Svenska Yles webbnyheter och FDUV medlemstidning Gemenskap och Påverkan. Dessutom har verksamheten varit synlig i till exempel Åbo Akademis studentkårs Kårkalender och medlemsbladet DUV Vingen info. Information om vänverksamheten har publicerats på webbsidor som vapaaehtoistyö.fi, fritid.fi och uusimaalaiset.fi.

Koordinatorerna har skickat ut nyhetsbrev till alla i verksamheten för att informera om aktualiteter och kommande evenemang. Verksamheten utnämnde årets frivilligvän som nominerades till Årets frivillig i Finland. Det uppmärksammades även med blogginlägg och diplom.

Verksamheten har en Facebook-grupp som riktar sig till alla inom verksamheten. Facebook-gruppen heter SAMS vänner. Verksamheten har regelbundet gjort inlägg och publicerat bilder på verksamhetens Facebook-sida, Facebook-grupp, Instagram-konto och TikTok-konto. Under året tog SAMS vänverksamhet också i bruk LinkedIn. Under året skrevs 173 inlägg på sociala medier inklusive förbundets webbplats.

3. VERKSAMHETEN JURIDISKT OMBUD

Juridiska ombuden arbetar för att göra samhället mera tillgängligt och likvärdigt. Verksamhetens tre grundpelare är: juridisk rådgivning, intressebevakning och information. Verksamheten arbetar för att förverkliga såväl FN-konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning och psykisk ohälsa som social- och funktionshinderlagstiftningen på ett praktiskt och människonära sätt.

I ett nötskal finns verksamheten till för att främja rättigheterna och rättssäkerheten för svenskspråkiga personer med funktionsnedsättning och deras närstående. Verksamheten bidrar till att få målgruppens röster hörda i olika sammanhang, ge målgruppen insikter och hjälp i juridiska frågor samt sprida kunskap och information. En annan viktig uppgift är att bedriva påverkansarbete tillsammans med och för förbundets fem medlemsförbund.

Den huvudsakliga målgruppen för verksamheten är svenskspråkiga personer med funktionsnedsättning och deras närstående samt det svenskspråkiga funktionshinderområdet (primär målgrupp). Även förtroendevalda, tjänstemän och studerande utgör en målgrupp (sekundär målgrupp), eftersom handlingar inom de här grupperna påverkar den primära målgruppen. Vi arbetar med att den primära målgruppens mänskliga- och grundrättigheter samt delaktighet alltid ska tryggas på ett jämlikt sätt.

Föreläsningar inom verksamheten har till mestadels ordnats på distans under året, med föreläsningen på höst- och vårmötet, funktionsrättseminariet samt intressentnätverkets frukost som undantag. Inom rådgivningen har tillskärpta resurser inom rehabiliteringen och socialvården synts i form av en ökad mängd beslut som antingen är negativa eller tillgodoser behovet endast delvist. Inom påverkansarbetet har året präglats av lobbning särskilt med tanke på implementeringen av tillgänglighetsdirektivet i Finland samt beredningen av nya funktionshindersservicelagen.

Juridisk rådgivning

En central målsättning för verksamheten är att förbättra vardagen för personer med funktionsnedsättning och deras närstående. Ett av de sätt med vilka målsättningen uppnås, är den juridiska rådgivningen. Rådgivning ges till alla klienter på svenska med juridiska frågor gällande funktionsnedsättning. Man kan kontakta oss oberoende av funktionsnedsättning eller medlemskap. Vi ger råd även till anställda inom organisationer i deras klientfrågor, andra anställda inom branschen samt andra intresserade av funktionsrättsliga frågor.

Under 2022 har vi som nytt förfarande inom rådgivningen att delta i mångprofessionella möten med våra klienter, socialarbetare och andra aktörer (Marica 2 möten, Elias 3

möten). Under 2022 har även märkts en ökning i mängden komplicerade ärenden i rådgivningen.

Under verksamhetsåret 2022 tog vi emot 198 klienter med ett resultat på 440 juridiska frågor medräknat ärenden från Åland (jämför 192 klienter 2021, 140 år 2020, 145 år 145, 166 år 2018 och 135 år 2017). En knapp fjärdedel av fallen handlade om rättelser, yrkanden eller besvär i myndighetsbeslut. Utöver detta var andra slags rättsmedel aktuella i en stor mängd fall. I över en tredjedel av fallen handlade frågan om en förebyggande/allmän fråga.

Av de som kontaktade oss var cirka 30 % svenskspråkiga personer med funktionsnedsättning (33%, 2021) och cirka 35 % närstående till personer med funktionsnedsättning (36% 2021). Cirka 16 % av klienterna bestod av personal i funktionshinderorganisationerna (15,5% 2021) och cirka 9 % av anställda eller tjänstemän inom det sociala området (4,7% 2021). Över tre fjärdedelar av de som kontaktade oss var kvinnor.

Av fallen var 24% (2021 24,5%) mycket brådskande, 51 % (2021 48,4%) ganska brådskande (svar krävdes inom en vecka) och resten mindre brådskande. I 88% av fallen kunde vi ge svaret inom en vecka (2021, 88%), varav i över hälften av samtliga fallen (57%) fick klienten svar på sin fråga inom en arbetsdag och i tre fjärdedelar av fallen inom tre arbetsdagar (2021 två tredjedelar av fallen inom 3 arbetsdagar). Orsaker till längre svarstider kunde handla om ärendets mindre brådskande eller mera komplicerade natur samt individuella omständigheter.

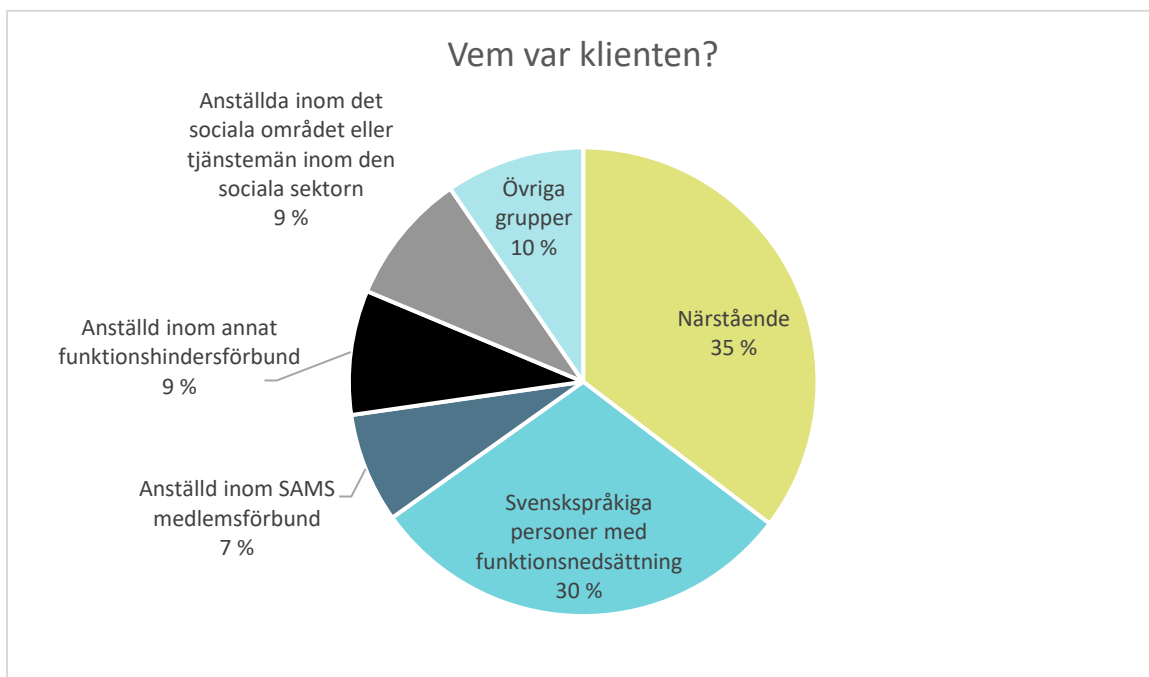
Substansen i rådgivningsfallen varierade mycket. De största kategorierna var språkrelaterad tillgänglighet 16,7% (5,7% 2021), personlig assistans 13,6% (13,5% 2021), diskriminering/likabehandling 13,6% (3,6% 2021), 12,5%), service som har med boende att göra 10,6% (2021 5,2%), intressebevakning och självbestämmande 9,1% (2021 7,8%), tjänster som stöder rörlighet 8,6% (till exempel färdtjänst, 2021 12,5%), social försäkring 8,1% (till exempel utkomststöd och pension, 2021 12%) samt problem gällande rehabilitering och terapi 5% (2021, 7,8%). Även frågeställningar om behov av skraddarsydd socialvårdslösningar utanför Finlands gränser blev allt vanligare.

Responsen vi har fått har huvudsakligen varit mycket bra. Enligt vår observation har klienterna varit nöjda med den juridiska hjälpen de fått i sitt ärende. Av respondenterna till feedbackenkäten (N 13), hade 100% fått hjälp i sitt ärende, medianbedömningen på det givna stödet var 5/5 (N 12) och bedömningen i medeltal 4,58/5 (N12). Generellt sett har råden uppfattats vara av stor betydelse och bemötandet gott.

Det framkommer även att det inte finns att tillgå juridisk hjälp på svenska inom dessa frågor någon annanstans. Vi har observerat att våra klienter ofta anser att det är svårt att förstå det juridiska språket och olika anvisningar, och det här har juristerna kunnat hjälpa klienterna med. Vi har även bett våra klienter att hålla oss uppdaterade om sitt ärende och har på detta vis kunnat observera att klienternas intressen har kunnat föras

framåt med vårt stöd. Resultatet av rådgivningen är att klienter fått bättre tjänster och att deras rättssäkerhet förbättrats.

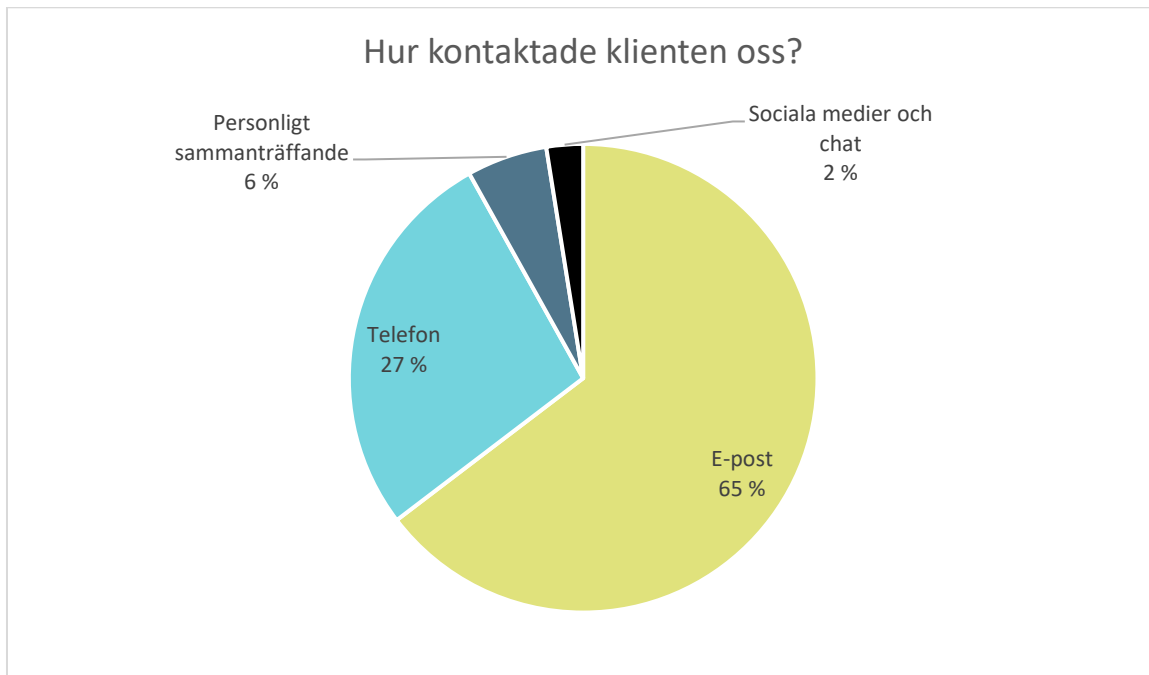
Responserna visar också att kännedomen om verksamheten juridiskt ombud och dess rådgivning är viktigt och kan förbättra livskvaliteten hos de berörda. Det här tyder på att det finns ett klart och stort behov för den här typens verksamhet i Svenskfinland. Av responserna vi fått skulle många önska att verksamheten och dess tjänster skulle bli synligare för flera.

Syntolkning av diagrammet:

Vem var klienten?

- Närstående 35,4% (70)
- Svenskspråkiga personer med funktionsnedsättning 29,8% (59)
- Anställd inom SAMS medlemsförbund 7,6% (15)
- Anställd inom annat funktionshindersförbund 8,6% (17)
- Anställda inom det sociala området eller tjänstemän inom den sociala sektorn 9,1% (18)
- Övriga grupper 9,6% (19)

Syntolkning av diagrammet:

Hur kontaktade klienten oss?

- E-post 64,6% (128)
- Telefon 27,3% (54)
- Personligt sammanträffande 5,6% (11)
- Sociala medier och chatt 2,5% (5)

Intressebevakning

Vi har arbetat för att målgruppens behov syns i beslutsfattandet och i lagstiftningsarbetet hos myndigheter. Vi har lyft upp finlandssvenska realiteterna och miljön som svenskspråkiga med funktionsnedsättning lever i. Utan vårt arbete hade behoven, utmaningarna och språkliga rättigheterna för vår målgrupp ofta glömts bort.

Inom påverkansarbetet har året präglats av lobbning särskilt med tanke på implementeringen av tillgänglighetsdirektivet i Finland samt beredningen av den nya funktionshindersservicelagen. Vi har påverkat aktivt för att åtgärda problematiska gjutfel i förslagen till den nya funktionshindersservicelagen, då alla slags funktionsnedsättningar så som till exempel sensoriska funktionsnedsättningar inte beaktats i tillräcklig mån. De språkliga och kulturella rättigheterna var inte tillräckligt tryggade i regeringspropositionen. I det slutliga förslaget tryggades dessa avsevärt bättre tack vare vårt aktiva påverkansarbete.

Vi har även påverkat aktivt för en bättre implementering av tillgänglighetsdirektivet i Finland. Det här ledde bland annat till en bättre juridisk formulering av e-böcker samt

tillsättandet av en tvärssektoriell arbetsgrupp för att främja tillgänglighet i den byggda miljön.

Gällande social- och hälsovårdsreformen och arbetet inför de nya tvåspråkiga välfärdsområdena har vi lobbats för service och information på svenska samt för att mångfalden av olika funktionsnedsättningar ska beaktas i tillräcklig mån vid övergången. Påverkansarbetet har riktat sig mot tjänstemän inom välfärdsområden, beslutfattare och andra aktörer.

Vi har även arbetat för delreformen av diskrimineringslagen genom att lyfta fram aspekter för att trygga mer jämlika möjligheter för personer med funktionsnedsättning. I delreformen fanns det goda förnyelser som vi lyft upp.

Juristerna har tillsammans med kommunikatören huvudansvaret i att planera en riksdagsvalskampanj i samarbete med våra medlemsförbund inför valet 2023. Arbetet började under 2022 och består av valteser, kommunikationskampanj och fem tillställningar i olika delar av Svenskfinland i början av 2023 som går under namnet *Dialogcafé - en annorlunda valtillställning*.

Av svenskspråkiga intressenter och externa samarbetspartner bedömde i enkät att vi i vårt arbete i stor (N 10, 59%) eller ganska stor (N7, ca 41%) grad ökat förståelsen om funktionshindersfrågor, utmaningar inom Svenskfinland. I fråga om lagstiftningsreformers relevans för målgruppen bedömde 94 % (N17) att så hade vår verksamhet ökat förståelsen i ganska stor 39% (N7) eller stor grad 56% (N10).

I feedbacken som vi samlat syns att vi gör påverkansarbete på bred front. Vår roll i att lyfta upp funktionshindersfrågor och bidra med expertis uppfattas som mycket viktig, särskilt med tanke på ett intersektionellt perspektiv. Flera poängterade även att det är väldigt få andra som har den här expertisen och perspektivet.

Flera stora lagstiftningsprojekt som berör juridiskt ombuds primära målgrupp har varit på gång under året. Verksamhetens budskap har varit att den svenskspråkiga minoriteten i alla avseenden bör vara i en jämlik position med den övriga befolkningen och att den svenska servicen måste tryggas på ett sådant vis som ger svenskspråkiga samma förutsättningar som ges till resten av befolkningen. Ett annat viktigt budskap som verksamheten har fört fram är att funktionshindersservicen måste ha en god standard även på svenska och att alla olika funktionsnedsättningar ska beaktas i de olika reformerna. Personer med funktionsnedsättning får inte ställas i en ofördelaktig position utan ska ha samma möjligheter som alla andra.

Verksamhetens position som en kunnig aktör inom funktionshinderfrågor har upprätthållits och utvecklats. Verksamheten har målmedvetet arbetat för att den primära målgruppens röster ska bli hörda i frågor som berör dem samt att deras människo- och grundrättigheter respekteras. Genom verksamheten får svenskspråkiga personer med

funktionsnedsättning en röst i sammanhang där de inte annars skulle få en möjlighet att bli hörda.

Nedanför finns en lista på arbetsgrupper och teman för de viktigaste lagstiftningsreformerna och arbetsgrupper/nätverk som har varit aktuella inom verksamhetens intressebevakning under verksamhetsåret:

Lagreformer

Funktionshindersservicelagstiftningen

Vi har aktivt följt upp och påverkat beredningen av nya funktionshindersservicelagstiftningen och lobbade både i egen regi och genom Handikappforum. Under årsskiftet 2021/2022 arbetade vi för att få svenskspråkiga versionen av lagförslaget, vilket bar frukt med tanke på slutresultatet var att våra språkliga rättigheter respekterades i utlåtandet som publicerades i februari 2022. Under våren gav vi skriftliga utlåtanden om utkastet till regeringsproposition, som var problematisk bland annat med tanke på lagens tillämpningsområde. Reformen följdes upp under sommaren och på hösten deltog SAMS som sakkunnig i social- och hälsovårdsutskottets hörande om nya funktionshindersservicelagen. En nära uppföljningen av lagförslagets utveckling fortsatte året till slut.

Social- och hälsovårdsreformen

Vi har aktivt deltagit i arbetet med social- och hälsovårdsreformen. Vi har medverkat i strävan i att utveckla ett förslag till hur funktionshindersservicen på svenska ska ordnas tillsammans med andra organisationer inom fältet. Vi har gett utlåtanden och blivit hörda av social- och hälsovårdsutskottet och medverkat i olika nätverk. I samarbete med andra aktörer inom funktionshinderfältet har vi tagit fram konkreta förslag på hur de svenska frågorna ska beaktas i reformen. Vi deltog flitigt i arbetsgruppen Vård på svenska som upprätthölls av Svenska Finlands folkting och Kommunförbundet. Vi ordnade även möte mellan Västra Nyland FUI verksamhet och våra medlemsförbund för att kunna framföra våra intressen direkt till projektet.

Implementeringen av tillgänglighetsdirektivet i Finland

Vi har på olika vis påverkat för en bättre implementering av tillgänglighetsdirektivet i Finland, genom utlåtanden, höranden, personliga sammankomster, frukostsnack om e-böcker och seminarium om tillgänglighetsdirektivet implementering tillsammans med Handikappforum och i samarbete med riksdagens VAMYT-grupp. Påverkansarbetet ledde bland annat till en bättre definition av e-böcker samt ett värdefullt utlåtande av grundlagsutskottet. Detta bidrog bland annat till tillsättandet av en framtida arbetsgrupp.

Delreformen av diskrimineringslagen

Diskrimineringslagen genomgick en delreform. Flera förbättringar skedde. Bland annat Diskrimineringsombudsmannens mandat förstärktes något i arbetslivsfrågor, krav på likabehandlingsplaner infördes till småbarnspedagogiken och rimliga anpassningar förtydligades något. Det som uteblev var ett ännu tydligare markering i lagen av att otillgängliga utrymmen utgör diskriminering. Den rika rättspraxisen blev således inte ännu kodifierad till lagstiftningen.

Övriga lagreformer och utlåtanden

Juristerna har under år 2022 även avgett utlåtanden bland annat om den äldre befolkningens funktionsförmåga, växelvist boende, mentalvårds- och missbrukartjänster, tjänster inom elektronisk kommunikation (Must Carry), sekundär användning av personuppgifter inom social- och hälsovården, patient- och socialombudspersoner samt om de så kallade SORA bestämmelserna.

Sammanlagt har vi avgett 22 utlåtanden år 2022, deltagit i höranden i bland annat social- och hälsovårdsutskottet. SAMS har även aktivt påverkat genom Handikappforum.

Juristernas har under året synats i tidningar, tv och hörts på radio. Vi har kontaktats av media sex (6) gånger under året. Våra jurister har fungerat som sakkunniga bland annat i Yles dokumentärserie *Som alla andra*, i Yles och Vasabladet uppföljande artiklar och i Yle Vegas radionyheter. Teman som lyfts upp har varit bland annat självbestämmanderätt och familjebildning samt rätt till rehabilitering.

Nätverk

Verksamhetens jurister medverkar i flera nätverk via Handikappforum och i andra nätverk som behandlar frågor om svenska språket. Verksamheten upprätthåller ett nätverk för svenska aktörer och förberedde 6 möten med gruppen. I nätverket sammanförs även medlemsförbundens åsikter som verksamhetens jurister sedan för framåt i sitt påverkansarbete. Målet är att öka och sammanföra finlandssvenska aktörers påverkansarbete och intressebevakning.

De juridiska ombuden deltar i Handikappforums påverkansnätverk och i dess olika arbetsgrupper med huvuduppgiften att delta i arbetet med tanke på den svenskspråkiga minoriteten.

Teman och arbetsgrupper som har varit aktuella under året är bland annat social- och hälsovårdsreformen, funktionshinderlagstiftningen, FN:s funktionshinderkonvention, sysselsättning för personer med funktionsnedsättning, färdtjänst och rörlighet, rehabilitering, samt barn och unga med funktionsnedsättning.

Juristerna har haft följande offentliga uppdrag under 2022:

- Elias Vartio fortsätter som medlem i den svenska sakkunniggruppen för Handbok om funktionshinderservice vid Institutet för hälsa och välfärd (THL).
- Elias Vartio har medverkat i uppföljningsgruppen om offentliga samfunds skadeståndsansvar.
- Elias Vartio fortsätter som personligen till suppleant i Diskriminerings- och jämställdhetsnämnden.
- Marica Nordman är medlem i uppföljningsarbetsgruppen för självbestämmanderättslagstiftningen.
- Elias Vartio valdes under hösten 2021 till viceordförande för Handikappforum åren 2022–2023.
- Sedan tidigare fungerar Marica Norman i delegationen för likabehandlingsärenden och Elias Vartio i barnombudsmannadelegation.

Föreläsningsverksamhet och information

Föreläsningsverksamhet

Under verksamhetsåret har juridiskt ombud hållit sammanlagt 11 föreläsningar och diskussionstillfällen om funktionsrätt:

- Föreläsning om barn med specialbehov för Åbo Akademis pedagogikstuderande, 33 deltagare
- Föreläsning om rehabilitering för CP-förbundet svenska medlemmar, 13 deltagare
- Vårmöte, aktualiteter inom intressebevakning, 22 deltagare
- Höstmöte, aktualiteter inom intressebevakning, 20 deltagare
- Träff med Steg för steg grupp i Borgå, 7 deltagare, 18.5.2022
- Träff med Steg för steg grupp i Ekenäs, 10 deltagare, 31.5.2022
- Träff med Steg för steg i Helsingfors (på distans), 7 deltagare, 6.10.2022
- Träff med Steg för steg i Åbo (på distans), 15 deltagare, 8.10.2022
- Learning café med Practicum 7 deltagare, 26.8.2022
- Diskussionstillfälle på Practicum 7 deltagare, 28.9.2022
- Lansering av skolenkätens resultat, 11.10.2022

Funktionsrättsseminarium och Frukostsnack om funktionshinder

Den 24 november 2022 ordnades funktionsrättsseminariet *Väggkost till ett gott liv*. I seminariet medverkande bland annat professor Snæfríður Egilson från Island, doktor Martin Forster från Sverige, Andrea Westerlund, Pia Rehn, Sami Horttana samt Agneta Möller-Salmela. Seminariet ordnades i hybrid format; man kunde delta i Vetenskapernas hus, men även på distans. Tekniken i hybridevenemanget fungerade bra. Sammanlagt deltog ca 50 personer. Som EVS (Event Value Score) betyg gav deltagarna 82/100 (35% ganska nöjda, 65% mycket nöjda).

Utöver funktionsrättseminariet ordnades flera frukostsnack om funktionshinder:

- 14.1.2022, Frukostsnack om funktionshinder: Välfärdsområdesvalet, ca 20 deltagare
- 25.3.2022, Frukostsnack om funktionshinder: Fungerande och hållbar färdtjänst, ca 20 deltagare
- 19.5.2022, Frukostsnack om funktionshinder: Är litteratur för alla? Ca 10 deltagare
- 16.6.2022, Frukostsnack om funktionshinder: Vad händer med din vård? Ca 20 deltagare

Workshop för funktionshindersråden

Under hösten bidrog SAMS jurister med en workshop för Helsingfors funktionshinderråd, med ca 10 deltagare.

Avslutningsseminarium om resultaten av Sitra Lab-projektet

En betydlig satsning inom verksamheten under 2021 var deltagande i Sitra Lab 3-programmet om flaskhalsar i demokrati, där verksamheten fokuserade på att förstärka de tvåspråkiga funktionshinderrådens inflytande i beslutsfattandet. Frågan har varit särskilt aktuell med tanke på de nya funktionshinderråden i de nya välfärdsområdena. Enligt oss kommer de kommunala funktionshinderråden att vara en viktig kunskapsresurs inom kommunalt beslutsfattande och dess roll bör ytterligare förstärkas. Resultaten av projektet presenterades på ett tvåspråkigt webinarium den 27.1.2022, där ca 100 personer deltog.

Artiklar, texter, poddar och videon 2022

Verksamheten skriver olika artiklar och texten till tidningar och webben. Nedan listas de artiklar som publicerats under året. Dessutom har verksamhetens jurister skrivit flera blogginlägg och så kallade mikroblogger på sociala medier.

Funktionsrätt i samarbete (FUNK.)

- 2022, året med samhällliga och hälsomässiga nyckelfrågor, Marica Nordman i kolumnen juristen har ordet, Funktionsrätt i samarbete Nr. 1/2022
- *Det finska fallet som ledde till historiskt FN-beslut*, Elias Vartio i kolumnen juristen har ordet, Funktionsrätt i samarbete Nr. 2/2022
- *Vem är välkommen in i valstugan?* Marica Nordman i kolumnen juristen har ordet, Funktionsrätt i samarbete Nr. 3/2022
- *Fri rörlighet bra måttstock för likabehandling*, Elias Vartio i kolumnen juristen har ordet, Funktionsrätt i samarbete Nr. 4/2022

Synvinkeln (FSS)

- Hur uppföljs förverkligandet av FN:s funktionshinderkonvention i praktiken? kolumn av Elias Vartio i Synvinkeln Nr. 1/2022 (Tidigare publicerat i Vi Hörs Nr. 4/2021)

Respons (Psykosociala förbundet)

- Vad innebär samhällelig intressebevakning? Kolumn av Marica Nordman Respons Nr. 4/2022

Påverkanspodden (FSS)

- 03/2022, Oscars Podd 10.3: <https://soundcloud.com/user-888246212/oscars-podd-103>
- 06/2022, Påverkanspodden, del 2/2022: <https://soundcloud.com/user-888246212/paverkanspodden-del-22022>
- 10/2022, Hur ser förslaget till ny funktionshindersservice ut? <https://soundcloud.com/user-888246212/intervju-1-sams>
- 12/2022, Hur går det med förslaget till ny lag om funktionshindersservice? <https://soundcloud.com/user-888246212/hur-gar-det-med-forslaget-till-ny-lag-om-funktionshindersservice>

Videomaterial

- 01/2022, Välfärden angår alla-kampanjvideo 2: <https://www.youtube.com/watch?v=15t80jaY2dk>
- 02/2022, Frukostsnack om funktionshinder: Unga omsorgsgivare | Eva Granholm: <https://www.youtube.com/watch?v=O15dO6RHhyw&t>
- 02/2022, Frukostsnack om funktionshinder: Unga omsorgsgivare | Saul Becker: <https://www.youtube.com/watch?v=0PLqJWljGyM>
- 02/2022, Frukostsnack om funktionshinder: Unga omsorgsgivare | Jonna Skand: <https://www.youtube.com/watch?v=k1i2j9vPsJ4>
- 03/2022, Frukostsnack om funktionshinder: intressebevakning, Henrietta Sten: <https://www.youtube.com/watch?v=oOuiBIX3F0g&t>
- 03/2022, Frukostsnack om funktionshinder: Intressebevakning | John Pelkonen: <https://www.youtube.com/watch?v=fwbPL6PD4fE>
- 03/2022, Frukostsnack om funktionshinder: Intressebevakning | André Heikius: <https://www.youtube.com/watch?v=oljeJeWz2oo>
- 06/2022 Frukostsnack om funktionshinder: Vad händer med din vård? <https://www.youtube.com/watch?v=ulTr4EjCoPk&t>
- 11/2022 Intervju med Martin Forster: <https://www.youtube.com/watch?v=-jfMUGDXlk4&t>

4. TIDSKRIFTEN FUNK.

FUNK. – Funktionsrätt i samarbete är en journalistisk tidskrift som i slutet av år 2022 hade en upplaga på 8 100 exemplar. Under året 2022 fortsatte tidskriften jobba mot sitt mål – att fungera som ett språkrör för finlandssvenska personer med funktionsnedsättning och aktörerna på funktionshinderfältet samt erbjuda aktuellt funktionshinderpolitiskt innehåll.

Tidskriften överfördes från Finlands Svenska Handikappförbund till SAMS 1.1.2020 under dåvarande namnet SOS Aktuellt, efter initiativ av tidningens huvudfinansierare STEA. SAMS tillsatte då ett nytt redaktionsråd med representanter från SAMS alla fem medlemsförbund, och utgående från rådets feedback och en läsarenkät genomgick SOS Aktuellt en tidningsreform och utkom för första gången som FUNK. i slutet av år 2020. Året 2022 var alltså tidskriftens andra hela år som FUNK.

FUNK. utkommer som papperstidning samt i RTF-format som lämpar sig för uppläsning exempelvis av talsyntetisatorer. Tack vare samarbetet med Finlands svenska taltidningsförening når tidskriften ut till personer med nedsatt läsförmåga även via DAISY-formatet, genom distribution via dator, surfplatta, mobiltelefon eller anpassade spelare till exempel för synskadade och äldre personer.

Under verksamhetsåret 2022 fortsatte FUNK. att utvecklas som format i förhållande till sitt uppdrag att erbjuda journalistiskt och populärsamhällsvetenskapligt innehåll med målet att höja kunskaper om funktionshinderrelaterade frågor bland svenskspråkiga personer med funktionsnedsättning och olika samhälleliga aktörer. Tidskriften utkom fyra gånger under året med 36 sidor. Det extra tjocka julnumret på 48 sidor som levt kvar från föregångaren SOS Aktuellt:s tid slopades som alltför resurskrävande. Alla nummer hade ett specifikt tema: rörelse, mänskliga rättigheter, kultur och globala perspektiv.

Sammanlagt publicerades 144 sidor journalistiskt funktionshinderpolitiskt tidskriftsinnehåll i pappersformat och 54 webbartiklar på funk.fi. Under året nådde FUNK:s e-tidning på Issuu-tjänsten ut till över 1 790 läsare. Webbartiklarna delades också som inlägg via FUNK:s egen Facebook-sida och SAMS sociala medier.

Medlemmarna i FMA, FDUV, FSS, Svenska hörsselförbundet och Psykosociala förbundets föreningar fick fortsättningsvis papperstidningen som kostnadsfri medlemsförmån. Nya lösningar jobbades fram för att sprida tidningen effektivare, vilket hittills försvårats av det europeiska GDPR-direktivet. I och med att Psykosociala förbundet och Svenska Hörsselförbundet skickat utvidgade adresslistor till ett ökat antal medlemmar är FUNK:s upplaga nu rekordstor – jämfört med föregångaren SOS Aktuellt har upplagan gått upp med nästan 60 procent.

Under årets gång lyfte FUNK. bland annat fram välfärdsområdets verksamhet, arbetet med den nya funktionshinderlagen, personliga berättelser och internationellt biståndsarbete samt besökte kulturevenemang av och för personer med funktionsnedsättning. Bland intervjuade fanns forskare, aktivister, tjänstemän, politiker, kulturarbetare och vanliga medborgare som berörs av funktionsnedsättningar. Serien 'Föreningshjälten' gav synlighet åt aktiva frivilliga i funktionshinderföreningarna runtom i Svenskfinland och 'På jobbet' uppmärksammade anställda och företagare inom funktionshinderfältet.

Därtill har tidskriften varit en kanal där SAMS förmedlat information om sin verksamhet, bland annat i form av juristernas kolumner om aktuell utveckling och debatt inom funktionshinderfältet och case-personer via vänverksamheten.

Tidskriften fortsatte satsa på illustrationer, textredigering, lättlästa segment, proffsiga fotografier och textbeställningar av yrkesskribenter i Svenskfinland. I slutet av året fick FUNK. en ny layoutare genom konkurrensutsättning, i och med att tidskriftens långvariga medarbetare Eva Tordera Nuño gick vidare mot nya utmaningar och medieföretagaren Sonja Finholm tog över uppdraget.

Nätverket med kunniga frilansskribenter och faktumet att den förnyade produkten blivit mer känd bland SAMS samarbetspartners har främjat produktionen av tidskriftens journalistiska innehåll. I takt med att ordet om den förnyade tidskriften spridit sig har fler nya skribenter, läsare, forskare och påverkare tagit kontakt med redaktionen för att erbjuda innehåll och idéer – ända från Sverige. Tidskriften har också fått synlighet genom att medverka i Bokkatalogen och på Bokmässan i Helsingfors under hösten.

Under fjolåret lyftes tidskriftens case-personer fram av Svenska Yles riksnyheter och tidskriften omnämndes av Yles Kulturpodden och på insändarspalten i Ålandstidningen. Också i övrigt har funktionshinderstematik fått mer utrymme både i finlandssvensk och finskspråkig media än tidigare – dock är behandlingen många gånger rätt ytlig och därmed erbjuder FUNK.:s innehåll ett fördjupande komplement i en tid där många invecklade processer gällande funktionshinderfrågor pågår i samhället.

År 2022 fortsatte chefredaktören med konsekvent uppföljning, utvärdering och utveckling FUNK.:s redaktionsprocess och innehåll. Tidningens redaktionsråd har efter lanseringen av varje nummer fått ta ställning till hur väl innehållet tjänat tidskriftens olika målgrupper och hur tidskriftens roll utvecklats i förhållande till funktionshinderförbundens egna tidskrifter. Redaktionsrådets medlemmar under året 2022 var Matilda Hemnell (FDUV), Pernilla Nylund och Petra Nummelin (Psykosociala förbundet), Gita Lindholm och Tina Kärkinen (Svenska hörsel förbundet), Helene Wallin och Henrika Mercadante (FSS), Anna Caldén (FMA), Lars Hedman (SAMS) och Nina af Hällström (SAMS/ansvarig utgivare). Tillsammans har de bidragit med regelbunden feedback och innehållsönskemål, vilket gjort det möjligt att besvara olika målgruppers behov och göra förbättringar i innehållet an efter.

Feedbacken visar att FUNK. etablerats som produkt och intagit sin plats på funktionshinderfältet. Enligt rådsmedlemmarna bidrar tidskriften med en viktig röst i samhällsdebatten och dess förklarande grepp ger mervärde åt läsarna. Den har både lyft upp personliga berättelser av personer som berörs av funktionshinder och benat ut byråkratiska processer, lagändringar och fenomen på systemnivå.

I slutet av år 2022 gjordes FUNK.:s första läsarenkät, som utredde läsarnas åsikter om tidskriftens nya format. Enkäten kunde besvaras på webben och marknadsfördes på sociala medier och bland SAMS medlemsförbund. Läsarna gav FUNK. helhetsvitsordet 8.3, och hela 92 procent skulle helt eller delvis rekommendera tidskriften för andra. FUNK. beskrevs som den enda tidskriften som bevakar funktionshinderfrågor och rättsliga fenomen från ett finlandssvenskt perspektiv och uppgevns bidra med ny kunskap.

Läsarenkäten visade också att majoriteten läser tidskriften i pappersformat. Att FUNK ges ut som papperstidningen har således fortsättningsvis en viktig betydelse, särskilt för den del av målgruppen som inte nås genom digitala verktyg och som har svårt att röra sig utanför sina hem.

5. BIDRAGSUTDELNING TILL DEN SOCIALA SEKTORN

Förbundet delar årligen ut bidrag till aktörer inom den sociala sektorn. Denna utdelning sker med medel från Svenska kulturfonden. Utdelningen förstärker verksamhetsförutsättningarna för föreningar och organisationer samt bidrar till att förstärka det svenska i Finland. Bidrag beviljas såväl medlemsförbunden och deras medlemsföreningar som andra aktörer inom social- och hälsovårdens område. Bidrag tilldelas primärt verksamheter som stöder, tryggar och garanterar den svenska servicen inom den sociala sektorn.

Ansökningstiden för bidragen 2022 var i november 2021. Totalt kom det in 90 ansökningar och det ansökta beloppet uppsteg till 474 949 euro. Styrelsen beviljade totalt bidrag för 220 000 euro.

Beviljade bidrag för verksamhetsår 2022

Verksamhetsbidrag	
Ansökande	Beviljat
Adoptivfamiljer rf	3 000 €
Barnvårdsföreningen i Finland rf	3 000 €
Borgå psykosociala förening Ringen rf	1 000 €
Dagcentret Hyddan r.f.	2 000 €
Datero ry	1 500 €
De Sjukas Väl i huvudstadsregionen rf	6 000 €
De Utvecklingsstördas Väl i Vasanejden r.f.	5 000 €
De Utvecklingsstördas Väl i Jakobstadsnejden r.f	4 000 €
De Utvecklingsstördas Väl i Mellersta Nyland rf	1 400 €
Drogfri Ungdom rf	1 200 €
Duetto r.f.	1 200 €
DUV De Utvecklingsstördas Väl i Västnyland och Kimitonejden r.f.	3 000 €
DUV i Karlebynejden rf	2 000 €
DUV i Väståboland	3 000 €

DUV i östra Nyland rf	2 000 €
Ekenäsnejdens Invalider r.f.	1 000 €
FDUV	12 000 €
Finlands svenska taltidningsförening rf	5 000 €
Finlandssvenska teckenspråkiga r.f.	5 000 €
FMA - Funktionsrätt med ansvar rf	12 000 €
Förbundet Finlands Svenska Synskadade rf	12 000 €
Handlaget rf	1 500 €
HelsingforsMission Rf	2 000 €
Helsingforsregionens hörsselförening rf	1 500 €
HiA hörselskadade i arbetslivet rf	2 500 €
HSP Suomi ry HSP Finland rf	3 000 €
Jakobstadsnejdens Diabetiker r.f	1 000 €
KRAN rf	3 000 €
Kvinnohusföreningen i Jakobstadsnejden r.f.	4 000 €
Ljushemmet Björn r.f	1 000 €
Malax-Korsnäs cancerklubb	1 000 €
Me osalliset ry - Vi delaktiga rf	3 500 €
MIELI Psykisk hälsa Österbotten	3 000 €
Norra Österbottens Svenska Synskadade r.f.	1 200 €
Nykarlebynejden hörsselförening rf	1 500 €
Nykterhetsförbundet Hälsa och Trafik rf	2 000 €
Närpesnejdens cancerklubb	1 500 €
Project liv rf.	1 500 €
Psykosociala Förbundet rf	12 000 €

Psykosociala föreningen Contact rf	5 000 €
Psykosociala föreningen Cronblomman rf	1 000 €
Psykosociala föreningen Primula r.f.	3 000 €
Psykosociala föreningen Svalan r.f.	4 500 €
Psykosociala föreningen Sympati rf	5 000 €
Psykosociala föreningen Träffpunkten r.f.	2 000 €
Reumaföreningen Alma rf	1 000 €
Skipper rf	2 000 €
Steg för Steg rf	5 000 €
Svenska hörsel förbundet rf	12 000 €
Svenska Österbottens Anhörigförening SÖAF r.f.	3 000 €
Sydösterbottens hörsel förening rf	2 000 €
Syd-Österbottens MS-klubb	1 500 €
Understödsföreningen för svenskspråkig missbrukarvård r.f.	4 000 €
Uudenmaan Parkinsonyhdistys	1 000 €
Vänstugan i Ekenäs rf	4 000 €
Västra Nylands Psykosociala förening Kompis rf	1 500 €
Ålands Autismspektrumförening rf	1 500 €
Ålands Intresseförening för Psykisk Hälsa - Reseda r.f.	2 000 €
Ålands Neurologiska förening	1 500 €
Verksamhetsbidrag totalt	195 500 €

Projektbidrag 2022	
Ansökande	Beviljat
Armstrong (arbetsgrupp)	2 000 €
Distriktsföreningen Vasa Svenska Synskadade r.f.	2 000 €
De utvecklingsstördas väl i sydösterbotten	1 500 €
Döva och hörselskadade barns stödförening rf	2 000 €
Finlands Svenska Autism- och Aspergerförening rf	2 500 €
Föreningen Luckan	2 000 €
Hörsselföreningen i Västnyland rf	1 000 €
Hörsselföreningen i Östnyland	1 500 €
KRAN rf	2 500 €
Medicinska föreningenen för ME/CFS i Finland	2 000 €
Understödsföreningen för svenskspråkig missbrukarvård r.f	3 500 €
Ålands fountainhouse förening r.f.	2 000 €
Projektbidrag totalt	24 500 €
Bidrag totalt	220 000

BILAGA 1 : SAMS strategi 2022-2025

Mission

Förbundet arbetar för främjande och förverkligande av jämlikhet och full delaktighet i samhället för personer med funktionsnedsättning och deras närstående.

Verksamheten riktar sig till personer som vill använda sig av det svenska språket eller finlandssvenskt teckenspråk i frågor som berör exempelvis deras hälsotillstånd och hjälpbehov. Avsikten är att förse människor med information om funktionsnedsättning på svenska. Förbundet förändrar attityder i samhället.

Vision

Förbundet är en **ledande aktör** och ett **svenskspråkigt språkrör** med **bred sakkunskap** inom funktionshindersektorn. Vi är **trovärdiga** och övriga aktörer anlitar vår expertis och medierna vänder sig till oss. Vi skapar **mervärde** genom **samarbete** med olika samhällsaktörer som har relevans för målgrupperna. Gemensamma projekt med bland annat andra funktionshinderorganisationer skapar nya möjligheter för påverkansarbete och ger större genomslagskraft än om varje aktör skulle verka skilt för sig. Förbundet arbetar holistiskt, helheten är större än delarna.

Värdegrund

Förbundets värdegrund utgår från FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. I verksamheten arbetar vi för ett samhälle där:

Alla är jämlika.

Alla har självbestämmanderätt.

Alla är delaktiga.

Alla har grundläggande rättigheter och friheter.

Samhället utvecklas genom samverkan och dialog.

Målgrupp

Primära målgruppen:

- Personer med funktionsnedsättning och deras anhöriga som använder svenska språket eller finlandssvenskt teckenspråk
- våra medlemsförbund

Sekundära målgruppen:

- aktörer som med sin verksamhet och/eller sina beslut påverkar den primära målgruppen, till exempel tjänstemän på kommuner och stat, anställda vid andra organisationer, förtroendevalda, beslutsfattare samt opinionsbildare

Hur når vi visionen

1. SAMS är en ledande aktör och ett svenskspråkigt språkrör för funktionshinderfrågor i Finland

Förbundet lyfter aktivt fram funktionshinderpolitiska frågor i sina nätverk och i offentligheten. Förbundet bevakar effektivt målgruppernas intressen i gemensamma och övergripande frågor gällande lagstiftning och tillämpningen av den. Förbundet arbetar för att förbättra livskvaliteten för personer med funktionsnedsättning.

FUNK. är en funktionshinderpolitisk tidskrift. I tidningen behandlas aktuella frågor ur olika synvinklar som är viktiga för målgrupperna ur olika synvinklar. I förbundet arbetar vi för att sprida information och öka kunskapen om funktionshindersrelaterade frågor. Tidningen stärker förbundets roll som språkrör.

2. SAMS har sakkunskap

Förbundet har expertis i funktionshinderfrågor. Inom verksamheten juridiskt ombud finns det specialiserad och aktuell kunskap om juridiken och lagstiftningen inom området. SAMS vänverksamhet motverkar ensamhet och främjar delaktighet. Verksamheten har kunskap om frivilligarbetets betydelse och dess effekter på individen och samhället. Förbundet hörs av olika instanser och aktörer. Medierna kontaktar förbundet som sakkunnig i funktionshinderfrågor.

3. SAMS är trovärdig

Erfarenhet, bred sakkunskap och professionalism ger förbundet trovärdighet. Hela organisationens arbetssätt genomsyras av jämlikhet, inklusion och gott bemötande: personalen är motiverad och engagerad.

4. SAMS skapar mervärde för sina målgrupper, för medlemmar och för övriga i samhället

Förbundets verksamhet är unik på svenska i Finland. Förbundet arbetar för en minoritet inom minoriteten. Vi erbjuder utmärkt svenskspråkig intressebevakning, rådgivning, information, frivilligverksamhet, funktionshinderpolitiskt innehåll och bidragsutdelning till den sociala sektorn. De här verksamheterna och påverkansarbetet ger de svenskspråkiga personerna med funktionsnedsättning bättre livskvalitet och främjar jämlikhet i samhället.

5. Samarbete

Förbundet samverkar och tar initiativ till samarbete med medlemsförbunden och övriga aktörer. Samarbetet ger nytta till målgrupperna. Det gemensamma arbetet görs bland annat inom intressebevakning, frivilligverksamhet och kommunikation.